

Výhrada práv z výjimky pro vytěžování textu a dat pro komerční účely

28.3.2025 - | OSA

OSA tímto sdělením veřejně proklamuje, že vyhrazuje užití děl nositelů práv, kteří pověřili OSA správou těchto práv, zhotovováním jejich rozmnoženin a extrakcí za účelem vytěžování textů a dat z těchto děl nebo jiných předmětů ochrany pro komerční účely.

OSA respektuje vývoj moderních technologií v čele s modely umělé inteligence a respektuje též to, že tyto modely pro své řádné fungování vyžadují strojové učení na enormním množství dat. Je zřejmé, že především modely tzv. generativní umělé inteligence vyžadují strojové učení též na obsahu, který je autorskoprávně chráněný. Bez toho by nebyly schopny generovat hudební skladby, obrázky či audiovizuální snímky. Není však možné, aby výrobci a provozovatelé modelů takové umělé inteligence profitovali na úkor tvůrců děl, na nichž se tato umělá inteligence učí pracovat.

Právo EU zavedlo zvláštní výjimku v čl. 3 a 4 směrnice 2019/790/EU pro vytěžování textu a dat. Výjimka dle čl. 3 slouží vědeckému výzkumu – OSA tuto výjimku plně respektuje a vnímá její celospolečenský prospěch. Výjimka dle čl. 4 však umožňuje vytěžování textu a dat i pro komerční účely, což vyvolává diskusi o její možné aplikaci i pro tvůrce obchodně využitelných modelů generativní AI. České právo obě výjimky převzalo do autorského zákona^[i] s účinností od 5. 1. 2023.^[iii] Komerční výjimka umožňuje nositelům práv provést výhradu svých práv a zamezit takovému vytěžování jejich děl pro účely strojového učení.

OSA se domnívá, že stávající modely generativní umělé inteligence zpravidla nemohou danou výjimku vůbec využít pro rozpor s tzv. tříkrokovým testem^[iii], jelikož využití autorských děl pro tvorbu produktu generujícího obsah konkurující jejich vlastním dílům a generující značný obchodní prospěch, je v rozporu s oprávněnými zájmy autorů, a tudíž porušuje jednu z podmínek tříkrokového testu pro aplikaci dané zákonné výjimky.

Pro tyto případy OSA využívá svého oprávnění ze zákona^[iv] a za nositele práv (tj. skladatele, textaře, dědice a nakladatele hudebních děl s textem či bez textu), kteří smluvně pověřili OSA správou práva na rozmnožování jejich děl^[v], vyhrazuje užití jejich děl zhotovováním rozmnoženin a extrakcí za účelem vytěžování textů a dat z těchto děl.

OSA trvá na tom, že producenti a provozovatelé modelů generativní umělé inteligence musí respektovat práva duševního vlastnictví a potřebují-li pro fungování svých modelů využít díla chráněná tímto právem, musí získat příslušná licenční oprávnění. OSA byl pro takový účel zřízen samotnými autory a nakladateli a je schopen udělit hromadnou licenci k rozsáhlému repertoáru hudebních děl s minimálními transakčními náklady.

OSA proto vyzývá provozovatele či výrobce těchto modelů k jednání o uzavření příslušné licenční smlouvy k využití repertoáru OSA.

[i] Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů

[iii] Výjimku pro vědecký výzkum dle čl. 3 směrnice do § 39d a komerční výjimku dle čl. 4 směrnice do § 39c

[iii] Čl. 5 odst. 5 směrnice 2001/29/ES a § 29 odst. 2 autorského zákona

[iv] § 39c odst. 2, § 95 odst. 2 a § 99 odst. 1 písm. b) autorského zákona

[v] § 13 autorského zákona